

Ministarstvo kulture i informisanja

Vlajkovićeva 3

Beograd

IZDVOJENO MIŠLJENJE MEDIJSKE KOALICIJE NA RADNU VERZIJU NACRTA ZAKONA O JAVNOM INFORMISANJU

Poštovani,

Medijska koalicija koju čine ANEM, NUNS, UNS, NDNV i Lokal Pres je detaljno analizirala radnu verziju Nacrta Zakona o javnom informisanju i medijima (u daljem tekstu: Nacrt zakona). Ovim putem Medijska koalicija, preko svojih predstavnika u Radnoj grupi za izradu Nacrta zakona o javnom informisanju i medijima, želi da istakne svoje predloge u pogledu formulacije pojedinih članova Nacrta, a pre upućivanja Nacrta na javnu raspravu. Naglašavamo da ove primedbe neće biti jedine, odnosno da će Medijska koalicija aktivnim učešćem u javnoj raspravi pokušati da utiče na finalni tekst Nacrta.

Izdvojena mišljenja po članovima.

Član 8, koji glasi:

Ustanove javnih medijskih servisa i drugi mediji koji deluju u skladu sa načelima javnih medijskih servisa, posebno su dužni da o pojavama, događajima i ličnostima izveštavaju pravovremeno i nepristrasno, da omoguće izražavanje svih stavova i mišljenja koja su zastupljena u zajednici, da u duhu tolerancije podstiču raspravu o svim temama od interesa za javnost, da proizvode raznovrsne programske sadržaje i da teže najvišem nivou kvaliteta usluga.

Treba da glasi:

Ustanove javnih medijskih servisa, mediji osnovani za potrebe informisanja na jeziku nacionalne manjine, mediji za potrebe informisanja stanovništva na području autonomne pokrajine Kosovo i Metohija, kao i mediji koje su osnovali univerziteti za potrebe informisanja i obuke studenata, posebno su dužni da o pojavama, događajima i ličnostima izveštavaju pravovremeno i nepristrasno, da omoguće izražavanje svih stavova i mišljenja koja su zastupljena u zajednici, da u duhu tolerancije podstiču raspravu o svim temama od interesa za javnost, da proizvode raznovrsne programske sadržaje i da teže najvišem nivou kvaliteta usluga.

Obrazloženje:

Smatramo da je neophodno šta spada u kategoriju „drugih medija koji deluju u skladu sa načelima javnih medijskih servisa“, imajući u vidu opredeljenje Medijske strategije, da država ne može da bude vlasnik medija ni posredno neposredno, odnosno da su jedini mediji koji se finansiraju iz javnih sredstava javni medijski servisi (RTV i RTS), a da ostale tri vrste medija (za nacionalne manjine, za informisanje stanovništva na području AP KIM i za potrebe obuke studenata), samo izuzeci od opšteg pravila, koje treba usko tumačiti, pa samim tim je neophodno da budu pobrojani već u ovom članu.

Član 20, stav 4, koji glasi:

(4) Učesnik konkursa iz člana 16. stav 2. koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namenjena projektnom sufinansiranju u oblasti javnog informisanja, može učestvovati na konkursu iz člana 16. stav 1. ovog zakona samo još jednom u toj godini, i to sa predlogom za sufinansiranje istog projekta u iznosu koji ne prelazi 20% vrednosti projekta.

Treba izmeniti tako da glasi:

(4) Učesnik konkursa iz člana 16. stav 2. koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namenjena projektnom sufinansiranju u oblasti javnog informisanja, može učestvovati na konkursu iz člana 16. stav 1. ovog zakona samo još jednom u toj godini, i to sa predlogom za sufinansiranje istog projekta u iznosu koji ne prelazi 20% vrednosti projekta, **a maksimalno do iznosa koji je utvrđen konkursom.**

Obrazloženje:

Neophodno je da i u stavu 4. postoje dva ograničavajuća kriterijuma (kao i u stavu 3. istog člana), a je:

- 1) procentualno ograničenje u odnosu na vrednost projekta (20 %), i
- 2) limitiranje maksimalnog iznosa do iznosa koji je utvrđen konkursom.

Moguće je zamisliti da projekat na koji se konkuriše bude velike vrednosti i da čak predviđenih 20 % prelazi ukupni iznos predviđen konkursom. Zato je neophodno dvostruko ograničavanje iznosa, kao i u stavu 3. ovog člana. Naročito, imajući u vidu da je *ratio legis* ove odredbe ograničavanje mogućnosti ponovnog korišćenja sredstava za projektno finansiranje.

Član 21, koji glasi:

Prijave na konkurs iz člana 16. stav 1. ovog zakona ocenjuju se prema tome u kojoj meri su predložene projektne aktivnosti podobne da ostvare javni interes u oblasti javnog informisanja u skladu sa članom 13. ovog zakona, da li su mere za unapređivanje sistema javnog informisanja iz člana 14. ovog zakona sadržane u projektnim aktivnostima, kao i da li učesnik na konkursu poštuje profesionalne i etičke medijske standarde.

Treba izmeniti tako da glasi:

Prijave na konkurs iz člana 16. stav 1. ovog zakona ocenjuju se prema tome u kojoj meri su predložene projektne aktivnosti podobne da ostvare javni interes u oblasti javnog informisanja u skladu sa članom 13. ovog zakona, da li su mere za unapređivanje sistema javnog informisanja iz člana 14. ovog zakona sadržane u projektnim aktivnostima, **kao i na osnovu privrženosti podnosioca prijave profesionalnim etičkim standardima koja se dokumentuje prihvatanjem nadležnosti samoregulatornih tela koja rešavaju o žalbama povodom povreda takvih standarda, učešćem u standardizovanim sistemima nezavisne verifikacije tiraža, odnosno postupanjem u skladu sa odlukama nezavisnog regulatornog tela za elektronske medije.**

Obrazloženje:

Smatramo da je kriterijum „profesionalnih i etičkih medijskih standarda“ neophodno bliže definisati u samom zakonu kako bi se izbegla moguća provizorna i neujednačena praksa u primena ove odredbe

zakona zakona. Zato nije dovoljno ostaviti predloženu formulaciju i neophodno je razraditi ovaj kriterijum da sadrži tri bitna elementa, i to:

- 1) prihvatanje nadležnosti samoregulatornih tela – za štampu,
- 2) prihvatanje sistema nezavisne verifikacije tiraža – za štampu, i
- 3) postupanje u skladu sa odlukama RRA – za elektronske medije

Suština ove odredbe jeste u poštovanju etičkih i profesionalnih standarda ali je kriterijum koji predlaže RG nedovoljno razrađen.

Član 26. koji glasi:

Organ javne vlasti Republike, teritorijalne autonomije, odnosno jedinice lokalne samouprave nadležan za poslove javnog informisanja bliže uređuje uslove i postupak obezbeđivanja i raspodele sredstava iz člana 16. stav 1. ovog zakona, kao i obrasce za prijave na konkurs.

Treba razraditi na način da se zakonom obezbedi uniformna praksa u sprovođenju postupka dodele projektnih sredstava,

Obrazloženje:

Smatramo da je neophodno da pravila o sprovođenju konkursa koja se utvrđuju budu uniformna bez obzira na nivo javne vlasti koji dodeljuje sredstva. Ovo naročito da bi se izbeglo nejednaka primena pravila o javnom konkursu u odnosu na različit nivo vlasti. Treba insistirati na tome da član 26. Sadrži ista pravila i da ne ostavlja mnogo prostora različitim nivoima vlasti da konkurse ostvaruju na različit način. Pre svega je bitno očuvati jedinstvenu proceduru u konkursima u samoj implementaciji. Pogotovu ako se uzme u obzir da svaki nivo vlasti može da razrađuje uslove učešća na konkursu i različito interpretira kriterijume koji su i ovako već široko postavljeni.

Član 31. koji glasi:

- (1) Izdavač ima pravo na utvrđivanje i sprovođenje programske koncepcije medija.
- (2) Pravo iz stava 1. ovog člana u pravnom je prometu.

Treba izmeniti tako da glasi:

Izdavač medija može preneti pravo raspolaganja na mediju.

Obrazloženje:

Suština ovog predloga je bila da se jasno kaže da se pravo na mediju može prenositi. Članovi RG su pojasnili da medij nije pravno lice, da on nema ne poseduje ništa osim uređivačke i programske koncepcije i da je zato bila neophodna ovakva formulacija.

Smatramo da će i posle pojašnjenja i terminološke zamene (umesto termina „medijska organizacija“ se koristi termin “izdavač medija”) ova odredba, u ovakvom obliku, ostati nejasna za one koji će je primenjivati.

Član 52, koji glasi:

(1) Slučajeve prekomernog objedinjavanja iz članova 50. i 51. ovog zakona rešava republički organ nadležan za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije.

(2) Kad rešava pitanja iz stava 1. ovog člana, republički organ nadležan za zaštitu konkurencije vrši sektorsku analizu medijskog i neposredno povezanih tržišta, u saradnji sa naučno-istraživačkim ustanovama, po potrebi, a najmanje jednom u periodu od tri godine.

Treba dodati novi stav, između stava 1. i 2. tako da glasi:

(1) Slučajeve prekomernog objedinjavanja iz članova 50. i 51. ovog zakona rešava republički organ nadležan za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije.

(1a) Regulatorno telo nadležno za audio i audio-vizuelne medijske usluge, može u skladu sa zakonom kojim se uređuju audio i audio-vizuelne medijske usluge, oduzeti ovlašćenje za pružanje audio i audio-vizuelne medijske usluge, i u slučaju objedinjavanja u kome obaveza prijavljivanja koncentracije republičkom organu nadležnom za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije, nije postojala, odnosno u kome je republički organ nadležan za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije, doneo zaključak kojim odbacuje prijavu koncentracije.

(2) Kad rešava pitanja iz stava 1. ovog člana, republički organ nadležan za zaštitu konkurencije vrši sektorsku analizu medijskog i neposredno povezanih tržišta, u saradnji sa naučno-istraživačkim ustanovama, po potrebi, a najmanje jednom u periodu od tri godine.

Obrazloženje:

Suština predloga je da se sačuva ovlašćenje RRA da oduzme dozvolu kad očigledno postoji koncentracija, a Komisija za zaštitu konkurencije ne želi da pokrene postupak zbog toga što firme koje se kupuju i prodaju imaju promet manji od 20 miliona evra na godišnjem nivou. U Srbiji 99% medija ima promet manji od 20 miliona evra na godišnjem nivou (posebno radio stanice) i ako bi se sve prepustilo isključivo Komisiji, jedno lice bi moglo da pokupuje sve radio stanice u Srbiji, pošto sve zajedno nemaju promet od 20 miliona evra.

Član 53, koji glasi:

(1) Medij mora imati odgovornog urednika.

(2) Glavni urednik medija ima svojstvo odgovornog urednika tog medija.

(3) Odgovorni urednik za pojedino izdanje, rubriku, odnosno programsku celinu odgovara za sadržaj koji uređuje.

(4) Odgovorni urednik ne može biti lice koje uživa imunitet od odgovornosti.

(5) Za odgovornog urednika može biti imenovano lice koje ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije.

Treba izmeniti tako što će se izbrisati stav 3.

Obrazloženje:

Medijska koalicija traži brisanje ovog stava zbog toga što se za odgovornog urednika u praksi često postavljaju određena lica samo da bi se ispunila forma, pa je zbog toga potrebno da se odgovornost prebaci samo na glavnog urednika koji će ujedno biti i odgovorni. Ovo je naročito izraženo na lokalnu.

Član 91, koji glasi:

- (1) Lice čiji su pravo ili interes povređeni neistinitom, nepotpunom ili netačno prenetom informacijom može zahtevati od onoga od koga informacija potiče (dalje: izvor informacije) da je kao neistinitu, nepotpunu ili netačno prenetu opozove, a od odgovornog urednika da opoziv objavi.
- (2) Izvor informacije može da zahteva od odgovornog urednika da objavi opoziv njegove neistinite, nepotpune, odnosno netačno prenete informacije.
- (3) Izvorom informacije smatra se onaj ko je kao takav označen.
- (4) Ako izvor informacije nije označen i ne može se utvrditi, zahtev iz stava 1. ovog člana podnosi se protiv odgovornog urednika.

(5) Povređeni može zahtevati da izvor informacije odn. odgovorni urednik objavljenu informaciju označi kao neistinitu, nepotpunu ili netačno prenetu, da je ispravi ili dopuni, da saopšti da ne raspolaže dokazima za iznete tvrdnje, da saopšti da je naknadno saznao za njenu neistinitost, nepotpunost ili netačnost njenog prenosa, da saopšti da ne ostaje pri iznetim tvrdnjama, da saopšti da se ograđuje od sadržine informacije, ili što drugo što je potrebno da bi se odstranilo stanje povrede prava.

(6) U parnici radi objavljivanja opoziva raspravlja se o neistinitosti, nepotpunosti ili netačnosti prenosa informacije, kao i o tome da li je informacijom povređeno pravo ili interes tužioca.

Treba obrisati.

Obrazloženje:

Smatramo da je ovaj institut suvišan. Posebno je sporna ovakva formulacija člana jer omogućava da svako ima pravo da traži opoziv (naročito imajući u vidu da postoji opcija odgovora na informaciju). Ovim institutom se potpuno zanemaruje osnovno zakonsko načelo, kao i odredbe kodeksa novinara, da novinar odnosno urednik sve informacije proverava u skladu sa dužnom novinarskom pažnjom, te da ukoliko sazna da iste nisu tačne ili potpune ima obavezu da to kroz svoje izveštavanje o nekom događaju ili ličnosti konstatuje (čime se i postiže funkcija opoziva). Čini se da će ovakvo rešenje izazvati velike probleme u praksi i jako uticati na tok novinarskog istraživanja i izveštavanja.

Član 154, stav 5, koji glasi:

(5) Članovi 15-26 ovog zakona počinju da se primenjuju od 01.01.2014. godine, na osnovu principa pune tržišne ravnopravnosti medijskih organizacija i opštih zakonskih pravila o državnoj pomoći i zaštiti konkurencije, kao i odredbi zaključenih i preuzetih međunarodnih sporazuma.

Treba izmeniti, tako da glasi:

(5) Finansiranje izdavača medija iz stava 1. ovog člana iz javnih prihoda nakon 1.1.2014. godine, zabranjeno je, osim u skladu sa odredbama članova 15-26. ovog zakona.

Obrazloženje:

Smatramo da je formulacija RG neodređena i da su formulacije „principi pune tržišne ravnopravnosti“ i „opšta zakonska pravila o državnoj pomoći i zaštiti konkurencije“ podložne različitim tumačenjima i da zato treba reći jasno da od 1.1.2014. godine nema više finansiranja iz budžeta nego isključivo projektnog finansiranja po članovima 15-26. ovog zakona.